

Notitie bij agendapunt 7.4 West Betuwe Beraad 11 juni 2018

Wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers in consultatie

Op de agenda voor het West Betuwe Beraad van 11 juni 2018 staat een voorstel over de instelling van een rekenkamercommissie voor West Betuwe. In dat voorstel spreekt de raads werkgroep Middelen de voorkeur uit voor een rekenkamercommissie, bestaande uit drie onafhankelijke externe leden die voor een termijn van zes jaar worden benoemd. De invulling van de rekenkamerfunctie moet volgens het voorstel overgelaten worden aan de nieuwe raad van West Betuwe die hieraan in het eerste halfjaar van 2018 invulling kan geven.

In het voorstel wordt melding gemaakt van mogelijke toekomstige wettelijke ontwikkelingen. Dit leek een zaak van lange adem te worden, mede omdat begin april 2018 de werkgroep Adema van start is gegaan die met gemeenten gesprekken voert over de toegevoegde waarde van rekenkameronderzoek. Het eindrapport van die werkgroep wordt pas eind 2018 verwacht.

De minister ziet kennelijk geen aanleiding om die rapportage af te wachten. Het ontwerp van het wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers is begin juni in consultatie gegaan en daarop kan tot 1 augustus worden gereageerd.

Het wetsvoorstel gaat uit van:

- een verplichte onafhankelijke rekenkamer voor alle gemeenten (een rekenkamercommissie mag dan niet meer);
- de mogelijkheid om raadsleden als adviserend lid van de rekenkamer aan te wijzen. Een adviserend lid stemt niet mee, maar kan volgens het concept van de MvT wel meedenken over zaken als de onderzoeksprogrammering en over de wijze waarop de rekenkamer haar rapporten presenteert. Andere manieren om de raadsbetrokkenheid vorm te geven, zoals een klankbordgroep, blijven ook mogelijk;
- de rekenkamer nieuwe stijl krijgt de bevoegdheid om ook privaatrechtelijke contractpartijen van de gemeente te onderzoeken. Die mogelijkheid is vooral toegevoegd voor het sociaal domein (inkoop van zorg);
- de bepaling in de Gemeentewet dat de ambtenaren die de rekenkamer ondersteunen, niet voor enig ander bestuursorgaan werkzaam mogen zijn, wordt gehandhaafd. Dit betekent dat griffiemedewerkers dit niet "erbij" mogen doen. Het argument in de MvT is dat gemeenten die dit moeilijk kunnen organiseren dan maar voor een gemeenschappelijke rekenkamer moeten kiezen;
- een overgangstermijn van een jaar na inwerkingtreding van de wet om de gemeentelijke regelgeving en praktijk aan te passen aan de gewijzigde Gemeentewet;

Uit het concept van de MvT blijkt dat de VNG, de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies en de Vereniging van Griffiers hebben gepleit voor het laten voortbestaan van de mogelijkheid om in plaats van een rekenkamer een rekenkamercommissie in te stellen. Ook zou het lidmaatschap van de rekenkamer volgens deze organisaties open moeten staan voor raadsleden en zou het mogelijk moeten zijn om de ambtelijke ondersteuning vanuit de griffie te regelen. De minister is kennelijk niet gevoelig voor deze kritiek en beroept zich met name op het standpunt van de Algemene Rekenkamer die heeft gepleit voor volledig externe en onafhankelijke gemeentelijke rekenkamers.

Consequenties voor voorstel raads werkgroep?

Het gaat hier om een consultatieversie die naar verwachting de nodige discussie zal opleveren. Het doet niet af aan de door de raads werkgroep uitgesproken voorkeur voor een rekenkamercommissie. Het standpunt van de minister was al bekend, maar nieuw is alleen dat zij veel haast lijkt te maken met de invoering van de verplichte rekenkamer en dat zij uitgaat van een relatief korte overgangstermijn (een jaar).

De raad van West Betuwe kan deze ontwikkelingen straks meenemen bij de besluitvorming over dit onderwerp. In feite onderstrepen deze ontwikkelingen alleen maar dat het niet verstandig is om nu al iets "op te tuigen". Als op 11 juni mocht blijken dat daar vanuit het WBB behoefte aan bestaat, dan kan ik de raads werkgroep eventueel vragen om in het najaar van 2018 nog een aanvullend advies te geven.

Tot slot merk ik op dat de door de raads werkgroep ontwikkelde voorkeursvariant nauwelijks verschilt van de rekenkamer nieuwe stijl die de minister voor ogen heeft. In beide modellen zijn alle leden van de rekenkamer (commissie) onafhankelijk en ook de benoemingstermijn (zes jaar) komt overeen. Ook een klankbordgroep blijft mogelijk. Een verschil is wel dat de ambtelijke ondersteuning bij een rekenkamer los van het reguliere griffiewerk moet worden georganiseerd.

Rob Lievaart/7 juni 2018